

К 37/Н 72



120000968008

НИКОЛА
ИКОНОМОВ
/ЖЕРАВНЕЦА/



СТАНКА
НИКОЛИЦА
СПАСО-ЕЛЕНИНА



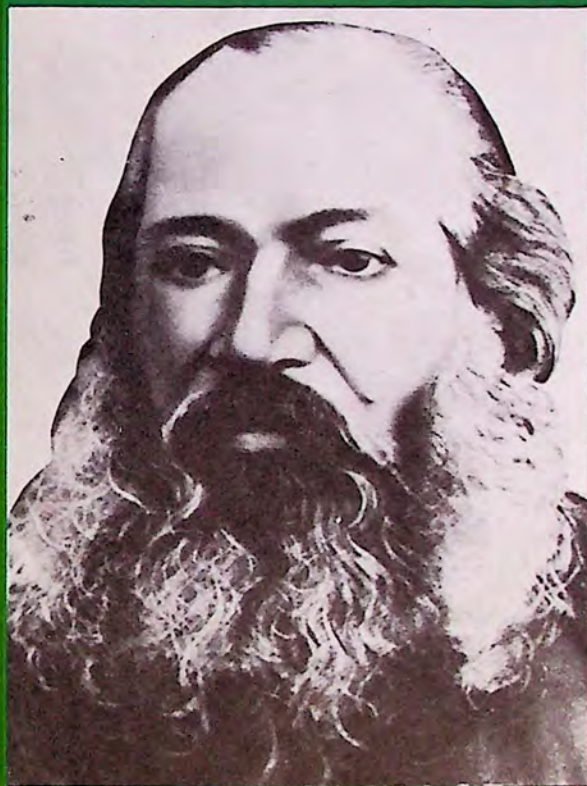
~~2 34~~
2 34
H 72

НИКОЛА
ИКОНОМОВ
/ЖЕРАВНЕЦА/

СТАНКА
НИКОЛИЦА
СПАСО-ЕЛЕНИНА

ИИ 7500





1820-1897



1835-1920

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"



120000868008

Животът на разградските просветители и книжовници, семейство Станка Николица Спасо-Еленина и Никола Икономов, е ярък пример за родолюбивата дейност на българския възрожденец в процеса на културното и духовно обновление на народа ни в годините на османското робство.

Родното място на Никола Икономов е Жеравна, годината на раждане – 1820. Първоначално той учи в килийното училище при баща си поп Тодор Попгерасимов. По-късно се самообразова, натрупва солидни за времето си знания и става учител. Сделата си в град Шумен (1841–1846 г.) Икономов се утвърждава като напредничава и търсеща личност. Той въвежда взаимоучителната метода на обучение, като за целта през 1844 г. превежда от гръцки език Ерминия (Ръководство) – „Нарочна книжица за взаимоучителните училища“.

През 1846 г. Икономов се установява в Разград и с помощта на българските граждани открива взаимно училище, а в 1848 г. – и девическо. С името му е свързано и откриването на класното училище в града – още едно свидетелство за това, че служи на голямата идея за общонационален просветен подем.

В Разград, през 1852 г., Икономов сключва брак със Станка Спасова, будна негова ученичка и възпитаничка, родена в Разград. С негова помощ тя се формира като една от най-образованите и прогресивни жени в града и е първата учителка в девическото училище.



Откъс от ръкописната книга „Нарочна книжица за взаимноучителните училища“ на Никола Икономов, в която се дава сведение за създаване на взаимно училище в Шумен през 1844 г.

Изволенихъ отъеи поствисшисид
сина, и совершенихъ стига бужа,
набавохъ, твиз пийжиди нари-
цаласа Ерменга, ботъ зоркисид на
чюста болжосид, лосв нисбонисид
ди состава мучисниото Вршии-
ночитисид училищид зоркото дий и
помощна ботъ спотъ: въ 1844 г. р. 24
спикисид, и дитото бичаитисид
бв.св.св.св.св. въ р.св. 216 ученици
и нисбонисид нагана въ сучиситисид

Дописка в „Цариградски вестник“, година В, бр. 76/3 декември 1849 г. за дейността на взаимното и девическото училище в Разград.

БЪЛГАРИЯ.

Разградъ. 20 9врия — Наший най малакъ въ България градецъ, ако и не достойнъ ни за една похвала, слави се днесъ, за наше щастие и честь, поне съ Царската си фабрика, която са направи презъ 1843 л. и отъ която излазя най чистото и префиняно за Царшината Гюверджеле: не по малко са е прочуль и съ ораческата си отъ 160. села Окръжностъ! коя-



то изважда доста хубавичко жито, и храни много Европци. Но ний като познавахмы, че тази похвала, градска или окръжностна, малко щеше ны ползова, негли и никакъ, ако останяхмы немръддиви въ досегашната многолетна мръчина и слепотия, защо, споредъ думата: „затекоха ся сички да видять къщата, а за къшника никой непопыта.“ Честите чуждостраннопътници и миновачи щеха желаять да видять само фабриката, или да си купять храна и др. а за насъ не щеха нити попыта.

ЗА ТУЙ СЪГЛАСНО ИЗРЕКОХМЫ И СГРАДИХМЫ СИ ДОБРОРЕДОВНО НА НОВЪ СПОСОБЪ УЧИЛИЩЕ, ЕДИНЧКО ВЪ СИЧКАТА ТОЛКО ГОЛЕМА ОКРЪЖНОСТЪ!

/КОЕТО СПОМЕНАХМЫ ВЪ 14 Ч. НА ВЕСТНИКА ВИ/ А ПРЕЗЪ ЗАМИНАЛОТО Л. СПОСОБИХМЫ СА И СЪ МОМИЧЕШКО ОСОБНО. ТЪЙ И ДВЕТЕ УПРАВЛЯВАНИ ЧЕТВЪРТА Г. ОТЪ УЧИТЕЛЪ НКЛИООВЪ ЖЕРОВНЯНЕЦЪ И НАГЛЕДВАНИ ОТЪ ДВАМА МЛАДЫ И УЧЕНОЛЮБЦЫ, Г. В. ЕКАТЕРИНОВЪ И Г. П. КУРТЪОВЪ, НАПРЕДНИОВАТЪ, И СЯКАМЫ, ЩОГОДЕ ПРИВЛАЧАТЪ ВНИМАНИЕТО НА ПОГРАЗБРАНИТЕ ДА ПОПИТАТ И ЗА НАС.



Обявление за набиране на абонати за книгата „Земледелие“



О Б Я В Л Е Н И Е.

Пътието е, какъ Земледѣието било първо-то запитаніе на човѣкъ, защото-то непосредствено природата го насила да се упокожи въ него за да се нахрани. А днесъ това запитаніе достига не токмо да храни човѣкъ, но и да го убогатава и успокоява лесно и весело средъ всички-ти други негови предприятия. За това и просвѣщената Европа като е отъ дълга познала ползата на Земледѣието, уредила е вече и училища за него „*École des Fermiers*“, и съ старце ежедневно да приведе въ колко-го-ля съвършенство така толкова полезна наука. Земледѣецъ-тъ кога познае какъ да на-морява шивъ-ти си и проч. може да добива по добра пшеница и по изобилиа. Ието-то не каже и за градинарство-то и скотоводство-то *horticulture*, понеже ти са частъ на Земледѣието.

Накъ убо на Българи-ти, които са занимавае по зноупа-та въ земледѣието ше ти са безполезни никакъ поученія за него? по правда нѣ! За това и ми държавносно предприимже да издаде особня една книга, които съдържава полезни извѣстия за зем-ледѣието.

Призовавае по конецъ желателни по речеша-та книга и всички-ти нашимъ ро-добни да се пишатъ спомоществоваеши, что-то да на издаде безплатно на свѣтъ.

Цена на всяка книга овръзъ-тъ си 6. шестъ, платени слѣдъ получение-то.

Разградъ 4 Октомври, 1951

НИКОЛАЙ И. ДЕЛИ-ОРМАНСКИ.

Никола Икономов поставя началото на земедел-ската книжнина у нас, като написва ръководство по селскостопанските въпроси „Земледелие“, отпеча-тано през 1853 г. в Белград. Широката агрономи-ческа осведоменост на автора прави книгата ценен учебник по земеделие.

Заглавна страница на книгата „Земледелие“ на Никола
Икономов

ЗЕМЛЕДЕЛИЕ

СЪСТАВЕНО ОТЪ

НИКОЛА ИКОНОМОВИЧЪ
ЖЕРАВНАНЦА.



Б А Л Г Р Ъ Д Ж.

Къ Княжеско-Сървската Печатна.

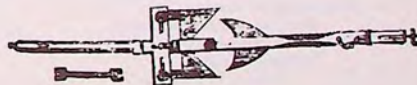
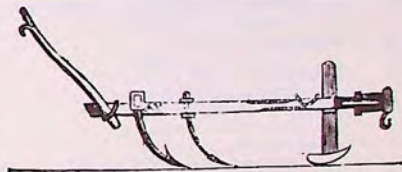
1853.

Страница от книгата „Земледелие“

П л о г.



Р а л о.





Стихотворението „Разградската тазгодишна зима“ на Никола Икономов

РАЗГРАДСКАТА ТАЗЪ-ГОДИШНА ЗИМА

Студеничакът ветър подухна.
Следъ него снежецът възбухна.
Та снеже толякозъ и вале.
Щото сичкыте разполо.
И на голыте доказа.
Че туй на друго мяза:
Ами да станатъ да идатъ
Сичкы шивары д' обидатъ.
На чехларыте да режатъ
Дебелъ мишинъ да секатъ.
Да имъ ушитъ калевры.
Че снагата имъ тренери.
И сърце ще ги заболн
Здравито ще имъ развали.
Сетне терзийте д' обидатъ
Работата имъ да видятъ.
Да имъ обадятъ да режатъ.
Дебело платно въ кросжакъ.
Памучецъ млошко да турятъ.
Ако щатъ да ги не хулятъ.
Ежеды да имъ ушитъ
Пасуките да си покрятъ.
Защото, ако истинатъ
Отъ този светъ ще заминатъ.
И' абаджоните да режатъ.
Пълночки абы да секатъ.
Потуръ, абы да шийятъ
Та целы да ги покрятъ.
Че иначе, ако истинатъ.
Болнавъ животъ ще преминатъ.
А като туй са облекатъ.
Полемичакъ огнь да кладатъ.
Край него сички да седатъ.
Дор' три месеца съ минятъ.
Въ туй време туй като правятъ.
Бога да царя да славятъ.
Сетне пакъ да са подгършатъ
Работата си да вършатъ
20 Юния, Разградъ
Никола Икономовъ

Едновременно със „Земледелие“ излиза от печат и книгата „Две приказки за славните жени и за Аза човекомразеца“ по Доситей Обрадович, преведена от Станка Николица Спасо-Еленина. Последният към превода „Обявление“ носи белезите на ярка публицистика и отразява прогресивните възгледи на авторката по въпросите за равноправието на жената и просветното дело у нас. На гърба на книжката е отпечатано нейно четиристишие, с което авторката се очертава като първата българска поетеса. Израз на нейния поетически талант е и стихотворението „Предусещание“.

Заглавна страница на книгата „Две приказки за славните жени и за Аза човекомразеца“ на Станка Николица Спасо-Еленина

ДВЕ ПРИКАСКИ

ЗА

СЛАВНИТЕ ЖЕНИ,

И ЗА

АЗА ЧЕЛОВЕКОМРАЗЕЦА.

ПОВЕЛГАРИЛА

СТАНКА Н. СПАСО-ЕЛЕНИНА.

РАЗГРАДКА.

Цени са 100 паря.

Част от Послеслова към книгата „Две приказки за славните жени и за Аза човекомразеца“

Мили единородни Българки!

Прочее, питамъ, какво треба да правимъ? Да уловимъ перото, и сака споредъ силата си да гледа да изработи нащо за своите дръжки. Ето, азъ споредъ силата си изработихъ тась книжка и ви я преръчвамъ. — Видите въ нея съ какви дѣхове жени имало на света, каквито мигаръ сеги нема? има, но . . . и пр.

С. Н. Спасо-Еленина.

Въ Разградъ. 1853 год.



Прошение от 1861 г. на българите от Разград за самостоятелна църковна йерархия

Българите в Разград, които са в числото на 10,000 души, искат да се отдели от църковната йерархия на Българската църква и да се образува самостоятелна църковна йерархия. За тази цел те искат да се образува самостоятелна църковна йерархия, която да се управлява от българите в Разград. Това е искане, което е било направено много пъти, но досега не е било изпълнено. Българите в Разград искат да се образува самостоятелна църковна йерархия, която да се управлява от българите в Разград. Това е искане, което е било направено много пъти, но досега не е било изпълнено.



Откъс от спомените на Марин Цонзоров за създаването на революционния комитет в Разград през януари 1872 г.

Слѣдъ това пристигнахме съ Ангела въ Разградъ и ковидисахме въ Христо Ст. Геранлията.

Отидохме, слѣдъ малка почивка, съ Кънчева въ черковната стая при училището и повикахме да дойдатъ попъ Никола Жеранвалията и Тодораки Николовъ. Щомъ се явиха, ние имъ открихме по каква работа ходимъ и ги поканихме да съставятъ комитетъ. Тѣ ни отговориха да поканимъ младежитъ, а тѣ като стари ще подпомагатъ парично. Тогазъ повикахме Гани Черневъ и Бърни Бърневъ, тѣ приеха, а слѣдъ туй отидохме въ къщата на Чернева и съставихме комитета. Понеже въ Разградъ ме познаваха даже и малкитъ дѣца, то, за да се избѣгне нѣкакво прѣдательство, азъ заминахъ за ближнето чисто българско село Арнауткѡй, къждѣто на другия день ме намѣриха Ангелъ Кънчевъ и Гани Черневъ, въ къщата на попъ Ивана. Попъ Иванъ даде на Кънчева 15 бѣли меджидета помощъ.

Станка Николица Спасо-Еленина е активна участничка в женското движение и е една от съоснователките на женското дружество „Майчина грижа“ в Разград.

По време на Освободителната война Никола Икономов е един от организаторите на отбраната на града срещу оттеглящите се турци. През 1879 г. е избран за депутат във Великото народно събрание. За устърдна служба на отечеството Икономов е награден през 1892 г. с орден за граждански заслуги IV степен.

Видните български възрожденци Станка Нико-
лица Спасо-Еленина и Никола Икономов дават своя
значим принос като просветители и книжовници за
издигането на българското училище и култура, за
духовното израстване на народа си.



Билет от женското дружество „Ступанка“ – Русе, за внесе-
на в дружеството сума от Станка Николица Спасо-Еленина



Брой 31.

Женско благот. Дружество

„СТУПАНКА“

Господин Станка Н. Икономов

покоже има добрият да спомогне на туй дру-
жество с Бр. 54. или Грива Пет
десет и петри

за туй и се дава настоящ билет

подпечатан със печатът на Дружеството.

Русо 29 Октомври 1884



ЧЛЕН НА ДРУЖЕСТВОТО

Издава Окръжна дирекция
„Културно-историческо наследство“ – Разград
Автор-съставител Елена Иванова
Фотограф Павел Ганчев

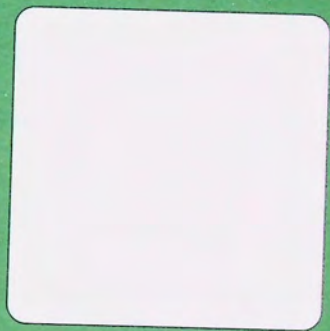


Център за пропаганда, информация и печат
при Комитета за култура
1504 София, ул. „Марин Дринов“ 2

Редактор Анета Мънзелова
Художник Борис Демирев
Технически редактор Николина Дишлева
Коректор Даниела Владимирова

Излязло от печат на 30 юни 1986 г.
Печатни коли 1
Формат 12 70 100
Тираж 5000
Цена 0.30 лв.

В издателския център при НДК „Л. Живкова“



На първа корица: Къщата в Разград, в която са живели Икономови – сега превърната в музейна сбирка

На четвърта корица: Интериор от музейната сбирка „Станка и Никола Икономови“

